בית אחרת

א מכבר ישבה המדינה כולה רתוקה למקלטי־הטלוויזיה, כשהיא צופה בסידרה בית אחרת, על־פי סיפרו של סופר אמריקאי ידוע.

בין השאר תיארה הסידרה קנוניה של אילי־הון בינלאומיים, שהתכנסו בחדרי חדרים והחליטו על גורל העולם. הם קבעו אם תפרוץ מלחמה, אם לאו; כיצד לעצב את היחסים בין העמים; את מי להמליך כנשיא ארצות־הברית. לרשותם עמדו משאבי־כסף בלתי־נדלים. שום כוח בעולם לא יכול לעמוד לפניהם. הם שלטו בכלי־התיקשורת, שיחדו עיתונאים ומדינאים בסיטונות וקבעו את מהלך ההיסטוריה — הכל על־פי שיקולים פשוטים של רווחים.

בסוף הסידרה הכים מועדון חשאי זה תנועה עממית כבירה למען בחירת האיש שנבחר וש־הוכשר למען מטרה זו במשך שנים. כאשר ניסה איש זה למרוד באדו־ניו, נרצח על־פי פקודתם — רמז שקוף ליריחת האחים ג'ון ורוברט קנדי.

הצד האפל של הירח

עם הרעיון, שאילי־הון נעלמים מן־חים מנהיגי עולם, אינו חדש. הוא צץ מדי־פעם. לאחרונה רמזו עיתונים אמרי־קאיים כי ג'ימי קארטר לא נבחר במיקרה, אלא הוכשר לתפקיד זה עוד לפני שנים. כשהיה עדיין מושל צוער במדינה בלתי־חשובה של ארצות־הברית. משך בחוטים מועדון מיסתורי, שהוקם על־ידי המולטי־מיליארדר דייוויד רוקפלר, והמייצג את האינטרסים של החברות הרב־לאומיות ה־גדולות. גוף זה נושא את השם „מועדון תלת־צדדי", כיוון שהוא משלב את ההון הגדול של ארצות־הברית, יפאן וגרמניה (או אירופה המערבית).

קרוב למחצית חברי מם־שלתו החדשה של קארטר נבחרו מבין חבריו של מו־עדון זה.

אבל כאשר צפיתי ב־סידרה בטלוויזיה, לא חשבתי על ג'ימי קארטר. משום־מה חשבתי על התנועה הרמוקרי־טית לשינוי.

לכאורה, זוהי תנועה ה־מתנהלת כל־כולה באור ה־זרקורים. כלי־התיקשורת מפנקים אותה. כפי שלא פונק מעולם גוף מיפלגתי ישראלי כלשהו. למן הרגע הראשון נמצאו בכל כלי־התיקשורת אנשים שטיפחו את הרך הנולד בהתלהבות ובמסירות, כאילו היה להם עניין אישי בכך.

אך צד אחד של ה־גוף החדש עדיין נותר אפוף מיסתורין ושרוי בחשכה מוחלטת, כמו צידו האחורי של ה־ירח: הצד הפיננסי.

מניין באים לתנועה סכומי־הכספים ה־אדירים, חסרי־התקדים, העומדים לרשו־תה?

בארבעה השבועות האחרונים הוציאה התנועה, לפי הערכה מוסמכת, כשני מיל־יון לירות על תעמולה הנראית־לעין — ייתכן כי הסכום האמיתי גדול הרבה יותר. אם יגבר מאמץ זה לקראת מועד הבחירות, בקצב הצפוי, ניתן להניח כי התנועה תוציא במערכת־הבחירות כולה כ־20 מיליון לירות, לפחות.

במושגים ישראליים, לגבי תנו־עה שעדיין אינה מקבלת מימון ממדכתי ושאינה יכולה לחלוב חב־רות ממשלתיות, זהו סכום אגדי. הוא עולה כימעט פי־עשרה על ה־תקציב העומד, למשל, לרשותה של ד"ע, ופי־מאה על תקציבה של רשימת העומים הזה.

כאשר מוצגות לתנועה שאלות בלתי־דיסקרטיות, יש בפיה תשובה חלקה: ה־כסף בא מהמוני החברים של התנועה, המרימים איש־איש את תרומתו הצנועה.

אלא שכל מי שיש לו ניסיון כלשהו בחיים הציבוריים בישראל, יודע שסיפור זה מתאים לילקוט הכזבים, יצירתם ההזו־מוריסטית של דן בן־אמוץ וחיים חפר. באותה מידה של סבירות אפשר לספר כי מיגדל שלום הוקם על־ידי קואופרטיב בעלי־מלאכה תימניים, שהשתמשו בחמו־רים ושהניחו אבן על אבן.

רוב רובם של חברי ד"ש שילמו תרו־מות בסך 15 עד 25 לירות. אחדים שילמו 50 או 100 לירות. מעטים שילמו 1000 לירות. כך הדבר בכל התנועות המעוררות התלהבות בלב אוהדיהן. ישראלי נורמלי, הנהנה מהכנסה נורמלית והמשלם מס־אמת, פשוט אינו יכול להרשות לעצמו יותר.

תרומות מסוג זה, בתנועה ה־מונה רבבות, יכולות להניע רחצי מיליון, למיליון. אין הן יכולות אף להתקרב לסכומי־הענק שמוציאה ד"ש, בכיטחון העילאי שך גוף היו־דע שאין גבול לזרם הזהב הנפלט מברזי־הקסמים.

היכן נובע הזרם הזה? היכן חבוי אותו מעיין לא־אכזב, שעין־אדם לא ראתה אותו?

אילי־הון עלומים

עד בטרם היות ד"ש, כאשר אך צצה תנועת־שינוי התמימה והמלבבת, היו מקורות־הכספים שלה אפופים מיס־תורין.

התנועה הרכה יצאה לאור העולם, כש־היא מפזרת סביבה כספים כתינוק הממ־טיר סביבו את צעצועיו. כאשר נשאלו ראשי התנועה מה הם מקורם של הכספים השיבו אותה התשובה התמימה: הכסף בא מתרומות קטנות של החברים.

כאשר גברו הרינונים, הודיעה התנועה שספריה פתוחים לעיון לכל. כתבי העורם הזה, שהיו שותפים לסקרנות הכללית, טרחו לבוא אל מישרד התנועה כדי לעיין בספרים אלה, ואז התברר כי התנועה מוכנה להציג רק סיכומים כלליים — כך־וכך נכנס, כך־וכך יצא. פירוט התרו־מות לא בא כלל בחשבון.

רבים חשדו אז כי הכסף השמן בא מכיסה של מישפחת רובינשטיין, שהפרו־פסור אמנון רובינשטיין הוא אחד מבניה. כאשר הסתבכה המישפחה בהשדות של העלמת־מס, ראו בכך רבים אישור. אך הכסף ה א מ י ת י של התנועה בא מידי מיליונר זר, שהעמיד לרשות התנועה „תרומות" בסדר־גודל של שש ספרות.

תנועת־שינוי לא היתה אלא מע־בדה קטנה. היא יצרה דגם נים־יוני. תנועת ד"ש היא בית־החרו־שת הגדול, המיישם את התהליך שנוסה שם. כאן זורמות תרומות בסדר־גודל של שבע ספרות.

בחודש שעבר קרה דבר קטן, אך אופ־יני. מייד עם מתן פסק־הדין במישפט אשר ידלין פירסם העולם הזה שורה של הצעות מעשיות, כדי לסתום את הפרצות בחוק־מימון־המיפלגות. הקוראות לגנב, ושהומצאו על־ידי הגנבים.

תנועת ד"ש פעלה בזריזות האופיינית לה. היא אימצה לעצמה מייד את כל הצעות העולם הזה, ומאז היא רוכבת עליהן כאילו היה זה סוס גיזעי שנולד באורוותה.

כל ההצעות — מיובאות.

הצעה אחת ממיכלול התוכנית המגובשת של העולם הזה נשמטה ונעלמה בדרך אל ד"ש: ההצעה שהחוק האתיקן יכלול סעיף המחייב כל מיפלגה להודיע למבקר־המדינה על כל תרומה הנתרמת לה, והעו־לה על 500 לירות.

אין מנוס מן ההנחה שתנועת ד"ש ממומנת, בסכומים של מיל־יוני לירות, על־ידי אילי־הון עלו־מים, המצניעים את עצמם בענווה כלתי־רגילה.

עובדה זו מעוררת כמה שאלות נוקבות לגבי מהותה של התנועה.

המיליונרים הצנועים

כאשר אדם מרים תרומה גדולה לת־נועה דמוקרטית, פטריוטית ומכוב־דת, החותרת לשינוי רצוי ומיוחל, אין לו כל סיבה להצניע את עצמו.

אין זו במה להתבייש. אדרבה, הוא חיה צריך להתגאות במעשהו האזרחי היפה, ואף להכריז על כך בפה־מלא — וזו רק כדי העודד אחרים ללכת בדרכו.

בישראל של 77' אין פחד מפני השיל־טון. פינחס ספיר הלך לעולמו. שיטתו הממורסמת מתפוררת. שום בולשת או אנשי ש"ב לא יתחקו אחר התורמים. להי־